

DADEN VAN GEWELD

Ander werk van Gauke Andriessse

Dodelijke gelijkenis (2022)

GAUKE ANDRIESSE

Daden van geweld

VOLT

AMSTERDAM • ANTWERPEN

© Gauke Andriessse, 2024

Voor overname kunt u zich wenden tot Uitgeverij Volt

Omslagontwerp Studio Jan de Boer

Omslagbeeld © Getty Images

Typografie binnenwerk Crius, Hulshout, België

ISBN 978 90 214 6413 8 / NUR 305

www.uitgeverijvolt.nl

*Some folks are born made to wave the flag
Ooh, they're red, white and blue
And when the band plays 'Hail to the Chief'
Ooh, they point the cannon at you, Lord*

*It ain't me, it ain't me
I ain't no senator's son, son
It ain't me, it ain't me
I ain't no fortunate one*

*Some folks are born silver spoon in hand
Lord, don't they help themselves, no
But when the taxman comes to the door
The house lookin' like a rummage sale, yeah*

*It ain't me, it ain't me
I ain't no millionaire's son, no, no
It ain't me, it ain't me
I ain't no fortunate one*

*Yeah, some folks inherit star-spangled eyes
Ooh, they send you down to war, Lord
And when you ask 'em: 'How much should we give?'
They only answer: 'More, more, more'*

*It ain't me, it ain't me
I ain't no military son, Lord
It ain't me, it ain't me
I ain't no fortunate one, one
It ain't me, it ain't me
I ain't no fortunate one, no, no, no
It ain't me, it ain't me
I ain't no fortunate son, no, no, no
It ain't me, it ain't me*

CREEDENCE CLEARWATER REVIVAL, 'Fortunate Son'

DEEL 1

1

Fenner, Mojavewoestijn Juni 1964

Aan Atticus Longs maandenlange rondzwerven komt die dag een einde. Hij neemt zijn intrek in een kamer van het Desert Inn Motel langs de Interstate 40, vlak buiten Fenner, aan de rand van de Mojavewoestijn. Nadat hij zijn plunjezak op het bed heeft gegooid, loopt hij met een plastic zak met ijs op de ene arm en een papieren tas op de andere naar de badkamer. Hij haalt twee sixpacks Coors tevoorschijn, doet de stop in de wastafel, schudt de zak met ijs erin leeg en steekt daar de eerste zes flesjes bier in. Hij loopt terug naar de kamer, zet twee flessen Old Crow-whiskey en een slof sigaretten op het nachtkastje en keert ten slotte de papieren tas om boven het bed. Tientallen repen Duke's beefjerky vallen eruit. Genoeg om de komende dagen niet de straat op te hoeven.

Op de rand van het bed knoopt hij zijn hoge legerschoenen los en trekt zijn sokken uit. Op blote voeten loopt hij over het versleten tapijt en opent de deur aan de achterkant van het langgerekte gebouw. Hij kijkt naar links en naar rechts, constateert dat er verder niemand is. Aan de rand van een leegstaand zwembad laat hij zich in een verweerde plastic ligstoel zakken, zijn hoofd en borst in de schaduw van een parasol. Achter het hek dat het betegelde terrein begrenst strekt de woestijn zich uit zover het oog reikt. Het is hier minstens zo heet als in Vietnam, maar in tegenstelling tot de hoge vochtigheidsgraad daar is de lucht hier kurkdroog.

De afgelopen periode is hij geen twee dagen op dezelfde plaats gebleven en al liftend heeft hij duizenden kilometers afgelegd, op

weg naar de westkust. Hoog boven de weg gezeten in de cabines van vrachtwagens die het land doorkruisen heeft hij het Amerika gezien waarvoor hij heeft gevochten. Als us Army Ranger maakte Atticus Long deel uit van *reconnaissance units*, kleine teams van vrijwilligers die opereerden achter de vijandelijke linies. Hij had tientallen van dat soort – soms wekenlange – missies volbracht. Hij was de enige witte geweest van de vierkoppige unit. De zwarte radioman kwam uit een getto in Baltimore; dan was er een Pima-indiaan uit Arizona en ten slotte een montagnard van een van de lokale Vietnamese stammen. Beide indianen hadden elkaar afgewisseld als *point man*. Hun eenheid viel onder de 4de Infanteriedivisie, 2de Brigade, en ze hadden vooral geopereerd in de centrale hooglanden.

‘Als ik dit overleef ga ik naar Mexico, naar de westkust, de Golf van Californië, en koop een vissersboot en een hutje aan het strand. Het schijnt dat je daar de meest fantastische makreel kunt vangen. Joekels van wel dertig of veertig kilo.’

Hij kan zich niet herinneren wie dat had gezegd, maar het was blijven hangen. Een blauwe zee, glinsterend in het zonlicht, de witte stranden, een eenvoudig en stil leven, weg van alle ellende. Ergens is er nog steeds de hoop dat het voor hem is weggelegd, op sommige dagen gelooft hij dat werkelijk.

Nu onderbreekt hij zijn reis omdat hij moet rusten. De drank moet hem daarbij helpen – een roes van vergetelheid, al is het maar een paar dagen. Lichamelijk en geestelijk is hij er slecht aan toe, anderen hoeven hem daar niet aan te herinneren.

Zijn huid zit vol littekens van de krabwonden als gevolg van de schimmels en infecties waaronder hij daar permanent had geleden. De achterkant van zijn lichaam, zijn rug, zijn benen, billen, nek en zelfs zijn achterhoofd, is een slagveld van littekenweefsel, veroorzaakt door rondvliegende granaatscherven die hem bijna fataal waren geworden.

Hij lijdt aan slapeloosheid, rugpijn, wordt geteisterd door zware hoofdpijnen, paniekaanvallen en hevige stemmingswisselingen. Geknal van een uitlaat, een schreeuw, een toeterende vrachtwagen

gen – de schrik gaat vrijwel direct over in razernij. De laatste keer was in een bar; een man had hard met zijn platte hand op een tafel geslagen. Hij was hem te lijf gegaan, om overmand door meerdere personen op straat te worden gegooid.

Zijn gemillimeterde haar legt een donkere schaduw over zijn schedel; zijn ogen liggen diep in hun kassen. Hij is nog steeds lang en stevig, maar zijn postuur is lang niet meer zo krachtig als voordat hij naar daar was vertrokken. Hij kent geen infanterist die niet is vermagerd. Vietnam vrat aan je, hoe gehard je ook was. Hij slikt pillen alsof het pepermuntjes zijn, met dezelfde achteloosheid waarmee het leger ze beschikbaar had gesteld. Darvon en codeïne-tabletten voor de pijn, dexedrine om maar zo lang mogelijk door te kunnen gaan, uit angst voor slaap en nachtmerries, thorazine om iets te doen aan zijn stemmingswisselingen. Het enige wat richting geeft aan zijn omzwervingen is dat hij steeds op tijd een apotheek moet zien te vinden om zijn voorraad aan te vullen. Hij kan zich een leven zonder pillen niet meer voorstellen.

Misschien nog het ergste van alles is dat, na wat er daar allemaal is gebeurd, een leven hier, terug in Amerika, voor hem niet langer mogelijk is. Soms, gezeten aan een tafeltje aan het raam van een van de vele *diners* langs de snelweg, bekijkt hij de gezichten van de mensen om hem heen, luistert naar hun gesprekken, en meent dat hij in een andere werkelijkheid verkeert, alsof hij per ongeluk in een parallelle wereld is beland. Meerdere keren als hij naar het toilet ging had hij paniekaanvallen gekregen, had hij terug willen lopen en uit willen schreeuwen: 'Help me!' Gevolgd door het verpletterende besef dat die mensen die daar hun koffie dronken en achter hun maaltijd zaten niets konden doen aan zijn lijden. En als er al iemand medeleven zou betuigen, zou dat hem niet kunnen helpen. Vietnam had van hem iemand gemaakt die er altijd alleen voor zou staan.

Een dag later ligt hij buiten op een stoel in de schaduw als er een jonge vrouw verschijnt. Hij is enkel gekleed in zijn shorts en onder-

hemd, laveloos, af en toe wegduttend, om als hij weer wakker wordt zijn ogen toe te knijpen voor het felle licht, even te focussen op de verte, om dan weer de blik naar binnen te keren. Gebogen over de rand van het zwembad heeft hij meerdere keren overgegeven.

Hoe ver hij ook heen is, de aanwezigheid van iemand anders is onwelkom en ongemakkelijk. Hij hoopt dat de vrouw hem na een korte wederzijdse groet verder zal negeren en zal verdwijnen. Ze moet de bierblikjes en whiskey hebben gezien, misschien heeft ze zijn braaksel zelfs geroken, maar dat lijkt haar in het geheel niet af te schrikken. Ze gaat in een stoel vlak naast de zijne zitten. Zonder enige gêne doet ze haar schoenen en sokken uit en trekt haar rok op tot ver boven haar knieën. Is ze een prostituee die uit is op zijn geld?

In Vietnam waren de grenzen al zo verschoven dat zijn kameraden en hij hun verlof dagenlang doorbrachten met prostituees, zich laveloos dronken en hun soldij erdoorheen joegen. Iets anders – onthouding, nuchterheid, denken aan de toekomst – was daar ondenkbaar, absurd zelfs. Hij was nog maagd geweest toen hij naar Vietnam vertrok. Het eerste meisje met wie hij sliep heette Susi, als dat al haar echte naam was. Het was zo geweldig geweest dat hij die nacht in een staat van volkomen dronkenschap een klein hartje en haar naam ter hoogte van zijn hart had laten tatoeëren. Zowel het hartje als de letters waren grof aangebracht, alsof de inkt er met een mes in was gekerfd. Later was hij er door zijn kameraden om uitgelachen: een hoertje, wat een naïviteit, en wat zou hij er later spijt van hebben. Die spijt was niet gekomen. Soms keek hij naar de tatoeage, streek erover met zijn vingers. Tussen hem en haar was voor even iets goeds geweest, te midden van al het vreselijks.

Mocht deze vrouw iets van hem willen – geld, al is het maar om verder te kunnen reizen, om niet vast te komen zitten in dit gat –, dan begrijpt hij dat.

Ze neemt hem op haar gemak op en zegt: ‘Ik heet Anna. En jij?’
Zal hij gewoon niet reageren? Niets zeggen, zijn ogen sluiten,

terugzakken in zijn roes, om ze weer te openen als ze weg is? Plotse-ling overvalt hem een gevoel van wanhoop. Hij moet zijn keel schrapen voordat het hem lukt te antwoorden: 'Atticus.'

'Ben je op doorreis?'

'Ja.'

'En waar gaat de reis naartoe?'

Hij aarzelt even, maar in plaats van het gesprek alsnog af te kappen door domweg te zwijgen of te zeggen dat ze hem met rust moet laten, antwoordt hij: 'De kust.'

Ze kijkt toe hoe hij een slok bier neemt en vraagt: 'Helpt dat?'

'Ja.'

'Je hebt veel meegemaakt.'

Die opmerking wekt zijn ergernis. Moet hij nu instemmend antwoorden? En wat dan? Zijn hart luchten?

Ditmaal antwoordt hij niet.

Dat ontmoedigt haar niet. 'Ik geloof niet in toevallige ontmoetingen. Alles is voorbestemd. Zelfs als je verder niets zegt, dan nog betekent dit iets voor ons, ook voor jou.'

Hij neemt haar nu iets beter op. Ze ziet er niet uit als een hippie, eerder heel gewoontjes, precies zoals hijzelf voordat hij naar Vietnam was vertrokken.

Opnieuw reageert hij niet.

'Ik denk niet dat jij de kust zult bereiken.'

Dat verrast hem. Hij is voor iets op de vlucht – tevergeefs, lijkt het soms. Een schuld die moet worden ingelost en die zich maar niet naar de achtergrond laat dringen. Meerdere keren heeft hij op het punt gestaan om te keren, terug naar de oostkust, daar waar nog een rekening moet worden vereffend.

'Je staat in dubio.'

Zijn verbazing maakt plaats voor irritatie, en ditmaal houdt hij die niet in. 'Moet ik nou bewondering hebben voor jouw mensenkennis? Is dat de boodschap voor elke zatlap die op je pad komt?'

Ze lijkt zich in het geheel niet te storen aan zijn vijandige houding, in plaats daarvan verschijnt er een glimlach op haar gezicht.

‘Om eerlijk te zijn ben jij de eerste zatlap die op mijn weg komt, maar zoals ik al zei: dat is geen toeval.’

‘We kunnen twee dingen doen: jij gaat weg of ik ga weg.’

Nu is zij het die niet antwoordt.

Hij zucht diep, raapt zijn sigaretten, de fles whiskey en het enige blikje bier dat nog niet leeg is bij elkaar en komt overeind. Als hij daarbij wankelt vloekt hij hartgrondig en verdwijnt naar zijn kamer.

Langzaam maar gestaag drinkt hij de rest van de avond door, en hij wordt zo dronken dat hij de volgende dag niet zeker weet of de vrouw hem die nacht werkelijk heeft bezocht of dat het maar een droom is geweest. Vragen kan hij het niet, want als hij zich er uiteindelijk toe kan zetten op te staan is ze er niet meer. Er werd op zijn deur geklopt, hij deed open en ze liet zichzelf binnen. Zonder ook maar iets te zeggen trok ze haar kleren uit, en hij had toegestaan dat ze hem ook uitkleedde. Ze pakte zijn hand en leidde hem naar zijn bed. Daar verstrengelden ze zich. Er was niets vreemds of ongemakkelijks aan, het gebeurde gewoon. Na die daad had ze zijn dogtag in de palm van haar hand gelegd en enkel zijn naam hardop uitgesproken: ‘Atticus Long.’ En toen ze weer ging was het enige wat ze ten afscheid zei dat hij aan de westkust niet zou vinden wat hij zocht.

Nu zoekt hij naar een teken van haar aanwezigheid. Hij ruikt aan de lakens en kussens, zoekt naar haren, zonder ook maar een spoor te vinden. Hij betast zelfs zijn penis, brengt zijn hand naar zijn neus, om enkel zichzelf te ruiken. Hij loopt naar de receptie, waar hij te horen krijgt dat hij nog steeds de enige gast is. Wanneer hij terugloopt naar zijn kamer slaan vertwijfeling en angst toe. Ben ik al zo ver heen? Gaan al die alcohol en verschillende pillen zo slecht samen dat ik er niet meer zeker van kan zijn of iets al dan niet echt is gebeurd?